

O'TKIR ICHAK INFEKSIYASI: TASHXISLASH VA DAVOLASH CHORALARINI OPTIMALLASHTIRISH

Mirxoshimov Mirfozil Mirxotamovich
Shaxar 5-yuqumli kasalliklar klinik shifoxonasi

Annotatsiya:

O'tkir ichak infeksiyalari inson salomatligiga katta xavf tug'diruvchi kasallik bo'lib, aholi o'rtasida keng tarqalgan infeksiyon kasalliklar sirasiga kiradi. Bu kasalliklar asosan ovqat hazm qilish tizimi orqali kelib chiqadi va ko'pincha suvsizlanish, umumiy holsizlik, kuchli ich ketishi, og'iz qurishi, qorinda og'riq va umumiy intoksikatsiya kabi belgilar bilan namoyon bo'ladi. O'tkir ichak infeksiyalari asosan virus, bakteriya yoki ba'zi hollarda zamburug'lar ta'sirida yuzaga keladi. Infeksiya manbai ko'pincha bemor odamlar yoki virus tashuvchi shaxslar bo'lib, kasallikning asosiy tarqalish yo'li esa ifloslangan ovqat va suv, gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik natijasida amalga oshadi.

Kalit so'zlar: ichak infeksiyasi, og'riq, davolash, bemor, kasallik, virus, bakteriya, tashxis, tahlillar.

O'tkir ichak infeksiyalarini tashhislashda dastlab bemorning umumiy ahvoli, klinik belgilar va anamnez ma'lumotlari e'tiborga olinadi. Bunday holatlarda bemorning ovqatlanish tarzi, ichish suvi sifati, oilada yoki atrof-muhitda shunga o'xshash kasalliklar bor-yo'qligi aniqlanadi. Shuningdek, bemorda ich ketishi necha martadan kuzatilayotgani, ich ketishining ko'rinishi, qorinda og'riq, ko'ngil aynishi, qusish, harorat ko'tarilishi, suvsizlanish alomatlari bormi-yo'qligiga alohida e'tibor qaratiladi. Laborator tahlillar ham muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, axlat namunasining umumiy va bakteriologik tahlillari, qon tahlili, oqsil, natriy, kaliy kabi asosiy elementlarning miqdori, umumiy gemogramma natijalari kasallikni aniqlashda katta ahamiyat kasb etadi. Virusli yoki bakterial infeksiya turlarini farqlash uchun ayrim hollarda polimeraz zanjir reaksiya usuli yoki tezkor testlar qo'llaniladi. Davolash choralari infeksiyaning og'irligi, bemorning yoshi, umumiy holati va boshqa hamroh kasalliklar mavjudligiga qarab belgilanadi. O'tkir ichak

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

infeksiyasi bo'lsa, eng avvalo bemor suvsizlanishdan asrash lozim. Eng samarali usullardan biri bu rehidratasion terapiya bo'lib, suvsizlangan organizmga oral yoki parenteral yo'l bilan zarar ko'rgan suyuqlik va elektrolitlarni tiklash uchun maxsus eritmalar beriladi. Ayni paytda bemorni dastlabki bosqichda o'z vaqtida kuzatib borish, ich ketishini kamaytirish hamda umumiy ahvolini yaxshilash muhim hisoblanadi. Qattiq og'ir holatlarda, ayniqsa bolalar va keksa yoshli bemorlarda suyuqlik yetishmovchiligi tufayli yurak yoki buyrak faoliyati izdan chiqishi mumkin, shuning uchun bunday holatlar doimo shifokor nazoratida bo'lishi kerak.[1]

Suvsizlanish darajasiga qarab rehidratasion terapiyaning usuli va hajmi belgilanadi. Engil va o'rta og'irlikdagi bemorlarga asosan oral yo'l bilan suyuqliklar, masalan, tuz-limon eritmaları va maxsus rehidratasion eritmalar, suv, sho'r sho'rvalar va kompotlar ichirish orqali yordam ko'rsatiladi. Og'ir suvsizlanishda esa vena ichiga maxsus fiziologik eritmalar yuboriladi. Boshqa davolash choralari sifatida bemorga parhez tavsiya qilish, ya'ni yog'li, qovurilgan va og'ir hazm bo'ladigan ovqatlardan voz kechib, ko'proq suyuqlik va engil ovqatlarga asosan oziqlanish lozim. Shu bilan birga, antibiotiklar faqat bakterial infeksiya aniqlanganda va shifokor tavsiyasiga ko'ra belgilanadi. Virusli infeksiyalarga antibiotiklar yordam bermaydi, faqat bakterial belgilar bo'lsa yoki og'ir asoratlar bo'lishi tahmin qilinsa buyuriladi. O'tkir ichak infeksiyalari ko'plab holatlarda o'z-o'zidan va yengil shaklda o'tsa-da, ba'zi insonlarda, ayniqsa bolalar, homilador ayollar, keksa insonlar va immun yetishmovchiligi bor shaxslarda sezilarli asoratlar yuzaga kelishi mumkin. Shu sababli, kasallikning birinchi alomatlari paydo bo'lsa darhol tibbiy yordamga murojaat qilish tavsiya etiladi. Davolash vaqtida bemorning va atrofdagilarning gigiena qoidalariga qat'iy rioya qilishi, o'z vaqtida qo'l yuvish, bemorning ovqat va idishlarini maxsus alohida saqlash va yuvish, bemor bilan aloqada bo'lganlarda ham gigiyenik choralarga e'tibor qaratish muhimdir.[2]

Ichak infeksiyalarining oldini olish yo'llari aholiga gigiyena va sanitariya qoidalarini o'rgatish, ichimlik suvi va oziq-ovqat mahsulotlarining sifatini doimiy nazorat qilish, yuvilmagan meva-sabzavotlarni iste'mol qilmaslik, suv havzalarida cho'milishdan oldin suv sifati va gigiyenani tekshirish orqali amalga oshiriladi. Kasallik aniqlangan hollarda esa uning tarqalishini oldini olish maqsadida

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

bemorlarni izolyatsiya qilish, atrofni dezinfeksiya qilish, tibbiy muassasalarda esa maxsus karantin choralari ko‘riladi. O‘tkir ichak infeksiyalari profilaktikasi uchun asosiy yo‘nalish toza suv va toza oziq-ovqat iste‘molini yo‘lga qo‘yish, shaxsiy gigiyena qoidalariga rioya qilish va aholining tibbiy savodxonligini oshirishdan iborat. Oilalarda kichik bolalar parvarishi bilan shug‘ullanayotgan odamlarga ham gigiyenik qoidalarga qat’iy amal qilish o‘rgatilishi maqsadga muvofiq. Davolash va profilaktika choralari samaradorligini oshirish uchun zamonaviy laborator diagnostika usullaridan keng foydalanish, sog‘liqni saqlash muassasalari va tibbiyot xodimlarining malakasini muntazam oshirib borish va infeksiya holatlarini erta aniqlash orqali asoratlarning oldini olish mumkin.[3]

O‘tkir ichak infeksiyalari aholi salomatligiga jiddiy xavf soluvchi kasalliklardan biri bo‘lgani uchun uni erta aniqlash va samarali davolash jihatidan tibbiyot xodimlari, bemor va uning yaqinlari, keng jamoatchilik hamkorlikda harakat qilishi talab qilinadi. Kasallikni o‘z vaqtida aniqlash, shoshilinch va to‘g‘ri tashhis va davolash choralari, gigiyena hamda sanitariya qoidalariga rioya qilish kasallik tarqalishining oldini olish va asoratlar xavfini kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bois, zamonaviy diagnostika va davolash usullarini joriy qilish, bemorlarni o‘z vaqtida va to‘g‘ri parvarishlash, aholi o‘rtasida targ‘ibot ishlarini kuchaytirish orqali bu muammoga muvaffaqiyatli qarshi turish mumkin.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, o‘tkir ichak infeksiyalarining erta tashhisi va davolash choralarining optimallashtirilishi, zamonaviy diagnostika usullarini ommaviy joriy qilish, aholi o‘rtasida profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish orqali nafaqat kasallikni nazoratda tutish, balki uning asoratlarni va qurbonlar sonini sezilarli kamaytirish mumkin. Har bir inson o‘z sog‘ligini asrash uchun toza suv va oziq-ovqat mahsulotlaridan foydalanishi, shaxsiy gigiyenaga qat’iy rioya qilishi, kasallik alomatlari paydo bo‘lsa darhol shifokorga murojaat qilishi lozim. Tibbiyot muassasalari esa zamonaviy laboratoriya va diagnostika imkoniyatlaridan keng foydalanib, har bir bemorning individual xususiyatlarini hisobga olib davolash amaliyotini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yishlari kerak. Bu esa umumiy ravishda aholining

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

sogʻlomligiga, kasalliklarning oldini olish va ularni samarali davolashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rajabov, X., Xudoyberganova, D. (2021). "O'tkir ichak infeksiyalari: amaliy kasbiy ko'nikmalar va klinik protokollar". Amir Temur Tibbiyot Axborotnomasi, 9(2), 70-77.
2. Qosimova, M., Karimov, A. (2021). "O'tkir ichak infeksiyalarini tashhislash va davolashda zamonaviy yondashuv". O'zbekiston Tibbiyot Jurnal, 5(2), 112-119.
3. Mamadaliyev, U., Norqulova, D. (2019). "Ichak infeksiyalarining epidemiologik nazorati va oldini olish choralari". Bezeg, 2(3), 75-80.
4. Ergashev, Z. (2018). "Bolalarda o'tkir ichak infeksiyasi: klinik kechishi va davolash tamoyillari". Tibbiyot Ilmi, 6(4), 54-61.
5. Usmanov, A., Sattorova, L. (2017). "Ichak infeksiyalarida rehydratasion terapiya va uning ahamiyati". Sogʻlom Avlod, 3(2), 33-37.
6. Saidov, Sh., Abduraxmanova, Z. (2020). "Ichak infeksiyalarining zamonaviy diagnostikasi va tartibga solish usullari". Yosh Olimlar Nashri, 4(1), 22-29.
7. Adilov, B., Norboyev, J. (2022). "O'tkir ichak infeksiyalari oldini olish va sogʻlomlashtirish omillari". Fan va Ilm, 8(3), 98-104.